

Nr. 4.

For frihet og sannhet.

16/5-42.

Gud signe Norges land,
 kvar heim, kvar dal og strand,
 kvar lund og li.
 Han lat det aldri døy,
 han verje bygd og by,
 han verje marn og möy
 til ureg tid.

Me fekk det högt og fritt,
 me fekk det vent og vidt
 med hav og fjell.
 Det stend så trygt og godt,
 det stend så reint og blått,
 rett som eit guðeslott
 med solskinstjeld.

I kjerleik varm og mild
 me legg vår vilje til,
 då veks det frum.
 Då får det bløma blidt,
 då får det spørjast vidt
 og alltid standa fritt
 for nauð og skam.

Her stig det stort og blått,
 vårt fagre heimlands slott,
 med tind og tårn.
 Og som det ervæst ned
 alt fegrar' led for led,
 det byggjast skal i fred
 åt våre born.

Garborg.

17. mai.

1814 er det største årstallet i vår historie. Etter 500 år uten nasjonal selvstendighet våknet nordmennene det året til et nasjonalt liv. Over hele Norge var det en frihetsbegeistring og allere en stemning som var preget av nasjonal stolthet. Vi hadde et vidunderlig land, og i 1814 våknet nordmennene til forståelse av at i dette landet kan bare nordmenn råde. Folket gikk i krig og satte livet inn i 1814. Parken før Norges frihet fikk det til å ofre alt. Denne stemningen nåde sitt høydepunkt 17. mai. Den dagen ble Norges grunnlov underskrevet, og eidsvoldsmennene sto samlet på Eidsvold og lovet hverandre: "Enig og tro til Devre faller!" Norge skal være fritt. "Reis er innen Norges enemerker Norges gamle kongestol, som Aielstener og Sverrer bekledder, og hvorfra de med visdom og kraft styrte gamle Norge," som professor Schweiigård sa. Grunnloven sikret talefrihet, trykkefrihet, den inneholdt menneskets rettigheter. 17. mai ble for nordmennene hva 4. juli er for amerikanerne og 14. juli for franskmennene.

I dag fører vi kampen for å redde de verdiene som ble gitt oss i 1814. Vi kjemper for at Norge ikke må tilbake til nasjonal uselvstendighet, til tråldom under et annet land. Folket vårt er i dag besjelet av den samme frihetsbegeistring som det var i 1814. Vi kjemper for de rettighetene grunnloven ga oss, for rettsikkerhet, tale- og trykkefrihet osv. Seiren skal bli vår.

Samles så skal vårt Norge påny
 som det seg hør eg bør;
 samles til ett i bygd og by
 - og samles som aliri för.

Samlet skal Norge synse seg enn,
 tone sitt flagg, sin rett.
 Merket skal stå, og Norriges menn
 skal fylke seg kring det tett.

Per Sivle.

Nyhetsrap fra mandag til fredag morgen.

Den tyske offensiven er tatt til på Kertsjhalvøya på Krim. Tyskerne har antakelig til hensikt å trenge gjennom til Kerkaus. Dekkvåkmilene tirsdag og onsdag meldte at det var hårdt kamp. Det er ikke skjedd noe av betydning i noe avsnitt, og tyskerne holdes tilbake overalt unntatt på et enkelt sted på Kertsjhalvøya. Hitler bruker samme taktilikk som før jul. I et slikekommando fra tyskerne tirsdag ble det sagt at slaget på Kertsj var avgjort. De russiske styrkene var tilintetgjort, 40.000 fanger tatt osv. Den tyske kringkasteren sendte imidlertid hele tirsdag ut ulike meldinger om slaget. Først var kampene hårdt, så kom en melding om at de russiske tanksene var bedre enn de tyske, og til slutt kom en melding om at kampene på Krim var av begrenset omfang. Torsdag opplyste Moskva at russerne har trukket seg en del tilbake på Kertsjhalvøya, men tysk propaganda melder om så stor framrykning at tyskerne på denne måten må være kommet langt ut i havet diller de har tatt feil av veien.

Våren er nå kommet til Leningrad, og i vinter er det fraktet store mengder krigsmateriell og folk over isen på Ladoga. Sivilbefolkningsen i Leningrad er svært, og byen er blitt soldatenes by. Torsdag ble meldt at russerne angriper i Leningrad-området med holl. Tyskerne blir kastet tilbake, og på 7 dager er 4.000 tyskere drept her. Russene har videre gjenerobret en tysk hovedstilling nede for Kalinin og drept 1.600 tyskere. Ved Smolensk har russerne avsporet 2 troppetransportbog hvorpå 1.600 tyskere ble drept. Langt er gjenerobras den ene stillingen etter den andre. Disse stillingene blir mod igang utbygget i det russiske forsvarer. I Charkowområdet har russerne sett i gang en stor offensiv med alle slags tanks. Dette innrømmer tyskerne og også at de har store tap. Massesvis av tyske tanks er ødelagt. I Ucraina har russerne fått igjennom flere landsbyer og drept 1.000 tyskere. Den russiske flåten i Svartehavet senker stadig tyske skip. Den har ikke bare beskadigmatt i Svartehavet, men den har også ført krigen opp under fiendens kyster. De russiske flygjene er begjæret for Hurricaneflyene. Tirsdag ble 41 tyske fly ødelagt på en tysk flyplass. Mandag og onsdag ble 102 tyske fly skutt ned.

De allierte flåtene i Stillehavet har senket enda 1 hangarskip, 1 patruljebåt og 2 undervannsbåter for Japan. Seieren i Korallhavet for den allierte flåten kan ikke bestrides, og flåten søker på ny kontakt med japanske styrker som er trukket bort. Mange japanske sjøfly ble påslaget sist onsdag.

Den japanske kolonien som trengte inn i Kina fra Burma, er nå tilintetgjort, ble det meldt mandag. 5.880 japanere falt. Motatakene fra de kinesiske styrkene foregår nå i Mandalay-forsteder. Amerikanske og britiske fly hærer løs på japanerne på disse frontene med store resultater. Tirsdag ble meldt at kineserne har drovet japanerne 45 km. tilbake langs Burmaveien. En by på grensen er erobret av kineserne. Japanske troppetransporter, depoter osv. er angrepet av fly. Onsdag ble meldt at britene nå sender store troppemasser på grensen mellom Burma og India. Disse har nå fått kontakt med de engelske troppene som trekker seg tilbake fra Burma gjennom Khyberdalen. Store kinesiske styrker har kastet japanerne tilbake 160 km. vest for Burmaveien.

Utenriksminister Hull uttaler at han ikke har noen interesse av Laval under forhandlingene med generalen på Martinique. Her skal i all fall ikke bli noen utfallssasie mot U.S.A. De franske krigsskipene ved Martinique er satt ut av spill etter overenskomst mellom franske og amerikanske ambassadører. Laval er ikke blitt spurta.

Arne Ordning omtalte i sin utenriksskribrik stil-
lingen i østen. Først talte han om slaget i Korallihavet. Japanerne har
tatt til seg på at tropper samles i Australia til en motoffensiv, sa
hans. Vi vet ikke hvilken oppgave de japanske skipene hadde. Man må jo
minne de store transportene mellom Amerika og Australia, han skjøt var
de en fortropp av en invasjonsflåte mot Australia. Resultatet var i
hvort fall at japanerne trakk seg tilbake, og at amerikanerne vant en
betydlig seir. Det har stimulert stemningen i Australia og Amerika.
Sjøslagene vil bli avgjørende for kampen om Stillehavet. Ved utbruddet
av krigen mellom Japan og Amerika var de to landa Stillehavsflåte om-
lag jamstørke. Sida er 1/3 av japanernes kryssere senket. Dessuten har
stetene sittet langt sterre nybygninger. Japanerne har lenge tenkt på
å bemeakte begge Madagaskar, sa Ordning videre. Her ville de få en god
flåtebasis, og de ville kunne legge de allierte sambandslinjene store
hindringer i veien. De allierte har ikke glemt at Vichy utleverte Indo-
Kina. Japanerne har nå ikke noen sjangor på å få Madagaskar. Slaget i
Korallihavet har vist hvor farlig det er for japanerne å spre styrkene
sine, sa Ordning.

Churchill rettet søndag aften en kraftig advarsel
til det tyske folk og hæriedelsen mot gasskrig. Det har vært ymse ting
i området som synes å bekrefte at tyskerne vil bruke gass mot Russland.
I det øyeblikk vi har fått bevis for dette, sa Churchill, vil Amerikas
og Englands totale overlegne luftflåte i vest øyeblikkelig belagge alle
militære mål i Tyskland med gass. Hitler er desperat og hans blodþurst
når ingen grenser. Jeg minner igjen tyskerne om bombinga av Warszawa,
Rotterdam og Beograd. Det britiske flyvåpenet er nå så stort at det
som kommer blicker mot det vi allerede har gjort. Vi har en liste over
tyske byer som er meget viktige for krigsindustrien. De skal få samme
skjebne som Rostock og Lübeck. Det er vårt svar. Jeg vil unbedrige alle
tyskere når vi kommer og gå ut på markene og de skal som alle andre
mennesker få se når deres hjem brenner etter våre luftåtak. Det er
vårt svær på massemyrderiene i Russland og andre steder. Churchill
kom så inn på hjelpen til Russland og sa at mesteparten av alle kon-
voiene er kommet fram. Vår hjelp til Russland skal fortsette. Mange
måndeler oss for at vi for å lette russerne ikke åpner ny front på
Nordlandet. Det kan jeg ikke si noe om, men jeg noterer meg med glede
den aggressive ånden som behersker mitt folk. Det tyske referatet av
talen var i høy grad forvanskhet. Tyskerne unnlæt å gjøre det tyske folket
merksam på at Churchill sa i sin tale at det falt flere tyskere i
førige verdenskrig enn det er felt på østfronten i denne.

"Times" skriver at tyskerne i det siste hundreåret
har lært at krig er noe som føres i fremmed land. Nå må de se ødeleggelse-
sene velte inn over deres øye. De ser at Hitler står maktoslos. "Den
eneste utveien er å gå til handling," skriver Times.

Fra Frankrike meldes det om nye sabotasjer. Bl.a.
er et godstog sprengt i lufta. Det har vært bombeattentater mot hoteller
og restauranter som besøks av tyskere. 20 gjester er skutt i Rouen.
Den tyske øverstkommanderende i Nederland har utstedt en forordning
om at alle nederlandske officerer skal milde seg til de tyske autorite-
ter, da de har brutt sitt løfte. 96 hollendere er skutt de siste 8 dager.

I Bucaresti var det søndag studentdemonstra-
sjoner, og store menneskemasser var på benene. Kravet var Transylvenia
tilbake til Rumenia. Hitler bruker framleis samme taktflik med å la det
ene landet presse på det annet, for så til slutt å komme med sitt eget
fordøende. På samme måte truer han Italien med å gi Nizza og Korsika
til Italia, dersom han ikke kommer med innrømmelser.

M 10.000 tonner er senket utenfor Koreahalvøya.
Et annet skip ble skadet utenfor Mandal, meldtes tirsdag.

Lederen for Danmarks konservative parti, Herr
Kristian Möller, med familie har klart å komme seg over til England.

Nyhetene fredag aften:

Timojenkos offensiv tiltar i styrke i hele Charkowområdet. Tyskerne har prøvd å kaste inn reserver, men alle motåk har vort mislykket. De retterende tyske troppene etterlaster seg langs veiene massevis av døde, tanks og utstyr. Moskvaavisen hylles i dag det røde luftvåpen som gjennrende støtter styrkene på bakken og ikke tillater de Luftwaffe å ta initiativet. På Kertsjhalvøya har russene trukket seg lengre tilbake, men det siste Moskavakommuniket melder om voldsomme kamper. En må huske på at den røde arme har igangsett sin offensiv på en langt betydelig bredere front enn tyskerne på det vesle frontavsnittet på Kertsj. Timojenkos fremstøt kom helt overraskende på tyskerne. Han har gjort det av med myten om det alltid er tyskerne som tar initiativet. Tyskerne i Charkowområdet er i fare, da åtaket satte inn mens tyskerne koncentrerte seg på Kertsj. Åtaket blir fort fram direkte mot hjortet av Charkow, som skulle danne tyskernes utgangspunkt for vårens operasjoner.

Britisk patruljefly satte i går nok i forsyningskip i brann utenfor Ålesund før et annet skip ble ødelagt onsdag. I går ble også i skip ved Vadsø fullstendig ødelagt av fly. Torsdag var det patruljeflyvirksemhet over Frankrike. Norske flygjere var med. Dokker og jernbaner ble bombed. I en trafning utenfor Frankrikes kyst torsdag etterlot tyskerne seg 2 fartøy i brann og synkende. I tredje ble torpedert. I lett britisk fartøy gikk tapt.

Fra Libya er det tidligere i uka meldt om lefte trefninger og patruljeflyvirksemhet fra begge sider. Fredag ble meldt at britiske fly har angrepet mål i Libya, der det forsvrig er livlig patruljeflyvirksemhet. Det tyske Afrika-korpset mistet 500 menn da en del transportfly ble skutt ned onsdag. Det blir ellers meldt at tyskerne i Afrika har fått forsterkninger, men mange av deres forsyninger av menn og materiell havner på havets bunn. Tirsdag ble 3 britiske destroyere senket i Middelhavet av tyske fly. 500 man av offiserer og mannskaper er reddet. Over Malta var det i begynnelsen av uka livlig flyvirksemhet, så svært den noen dager, og fredag blir det meldt at den er gjenopptatt. Åtakene var for å hindre en invasjon mot Italia, opplyste den tyske kringkasteren tirsdag. Fra lørdag til onsdag ble 126 fly skutt ned. Torsdag ble 15 fly skutt ned og 5 andre skadet av Maltes forsvar.

Allierte fly har vært aktive i det sørvestlige Stillehav. Ved Rabouil ble således 7 japanske jagere av en styrke på 17 ødelagt. I transportskip ble olvorlig skadet. Alle de allierte flyene kom uskadd tilbake. På grensen mellom Burma og Kina er det voldsomme kamper.

Nikeimaneproduksjonen i U.S.A. er kommet høyere enn en hadde håpet. Produksjonen av tanks overstiger nå eksportkantenes. Om kort tid vil Amerika ha nok patruljeskip til å trafikere alle ruter. Amerika skal sende mat til Europa så snart krigen er slutt og nazi-men er knust.

Roosevelt har hedret Norge ved å opprette en norsk ambassade i Washington. Sentimentet i Norgestierne er utnevnt til ambassadør. Amerika hedrer på denne måten Norges innsats. Regjeringa har med takk tatt inntot dette tilbuddet. Den amerikanske ambassadøren hos den norske regjeringa i London, mr. Biddle, er mottatt av Kong Haakon. Amerikanske aviser hylles i dette heve nordmennenes innsats.

Engelskebiskopen av Canterbury har sendt ut forordning om at det skal ha en bønn for Norge i alle engelske kirker 17. mai. Det er også en spesiell bønn for dragen. Og i de protestante kirker skal det være bønn for Norge. Millioner av kritiske arbeidere har sendt hilser hjem til de norske arbeiderne og det friempende norske folk i anledning 17. mai. Norge skal få sin frihet igjen. Ver ved godt mot Frihetsdagen merner seg sier de engelske arbeiderne.

Utdrakser av svenska avisers

Norges kamp for Nordenas frihet. "Den zaraka intionen kommande vidare, siger det av hela den instinktiv tro på råstens og frihetens seger, beskrivet av hela den livssyn som Nordenas folk genom sin tusenåriga kulturskola arbejdt sig fram til. Och om rit lärde sig varje nordmann att alltid - også lidende, avrättninger och fängelse - är bättre än att ödigt underkasta sig ett främmende robotystem som brutalt trempar ner vid Norges folk byggt upp på egen erfarenhet och för egna behov. Med vapen i hand behöver ingen undervisa nordiska-folk om nya krav som tillen skapar. Så långt har de nått kulturellt och socialt att ås med full förtrostan själva kunna utövra vilka nya idéer de skulle anmamma." Avisen skriver vidare: "Men Norge vil leva. Därför fortsettar Nogge kampen. Under denna den tyngste tiden i landets historie har innan folket en sammanhållning vorit fram som här det genom lidenderna. Med en ukuvlig opptimism håller de ut och bereds sig för den dagen som en sång shall komma då nordmannenherren och herte skula förenas i slutstriden för Norges gunla rike och den rätt att leva sitt eget liv. I Norden skola fria människor bo och rått alltid råda. För detta kämpar Norge idag och skall fortsetta att kämpa utan hänsyn till förbrottiga förrådareos bombastiska ferkläringar."

Vidkun Quisling. Den 30. mai 1940 skrev en tysker, Ulrich Neuk, som var "OSS-vertsexp" i Oslo, bla. följeton om Quisling: "Quisling är ingen vänlig ledernatur. Förtinat. Han är en vänlende personlighet, som ger en evnen till att komma i personlig tillits- och vennskapsförhållande till sina närmaste underordnade. Dertill kommer hans sykologe mistenksonhet och hans bristande evne till att fånga en beslutning och gjennomföra den i en vansklig situation." En svensk avis skriver: "Ingen norrmann som känner okupationens tryck och skammen över att en man som Quisling tränger en ledande ställning, kommer att finna några som harit farfullfrämde omständigheter. Om Vidkun Quisling någon gång har varit en idealist, är det i varje fall långe sedan. Han har för långe sedan drivit ifrån sig i på desperationens linje. Därför lever både han och hans närmaste rörligt ifrån det gamla ordet "efters osa syndfloden". Ingen kan skänka honom en god syn. Bleka ansikten grina mot honom. Alltid gnager honom ångesten för framtiden och den stora frågan: - Är jag verkligen en farräddare? Och från hela Norge kommer svaret: - Ja, och du skall vederföres farräddarens lön."

Torhoven og Folkerettens Haagkonvensjonens bestemmelser for landkrigszeitingen, artikel 45: "Okirkonvensjonsmakten skal ned mindre det foreligger absolutt hinder for det oppoktere de lovene som gjelder i landet." Torhoven i en tale 1. mai 1941: "For selv om jeg hadde villet sett meg ut over en så viktig lov (den norske grunnloven), noe som jeg har all folkerettslig tillstøtte til, så skulle det osv."

Kuthors: "Til Guds ordning hører rett, samhet og godhet slik som kirken ser dem muliggjort i en rettsstat. Her auger det ikke å avvise kirken med at den blander seg i politikk. Kirken blander seg ikke i verdslige ting når den formener øvrigheten til å være lydig den høyeste øvrigheten som er Gud."

Bjarmsons: "En kunstig taushet, en kunstig arbeidighet kreves bare så lenge representantene for et mindretall er ved mukta. Dette er i seg sjøl så konstig at det må holdes gjørende med kunstige midler. Flortallet har derimot lært å undertykkelsen og kampen hva dat fri ordskifte er verdt. Det er i åndsfrihet at vårt folk har vokset. Et sterkt opplysningsverk sender opplyst av ditt ordskifte os for oss det første og sist."

17. mai minnes vi dem som har ofret livet for Norges frihet. Vi tenker på de som i dagene etter 9. april flokket seg om det norske flagget og motig og fryktløs gikk i døden for et fritt, sjølstendig Norge. De har for evig risset sitt navn inn i Norges historie. Vi tenker på dem som har gitt sitt liv på hjemmefronten. De har alle gjort sin innsats som vil minnes. Vi tenker på de sjøfolkene som har ofret livet for Norges sak. Vi har altid sett våre sjømenn høyt. I dag er de mer beundringsverdige enn noensinne. Med livet som innsats kjemper de for et fritt, demokratisk Norge.

"Og falt i dysten mang en mann,
så vitner vi som ble igjen,
at vi er tunge, stirc menn -
vårt land!"

Nils Gollet Vogn.

17. mai i år tenker vi på Kongen og regjeringa. Kongen er i dag et symbol på det frie Norge. 9. april sto han fram for det norske folket som en høyreist personlighet. Under krigen i Norge og sida utover landet har han vært utrettelig i sin kamp for atter å gjøre Norge fritt. "Alt for Norge!" Var ikke bare hans teoretiske valgspråk, men han har også vist det i praksis. Regjeringa viste seg 9. april 1940 sin oppgave voksen. Hele tiden siden har den kjempet mot de tyske overfallsmennene for friheten og demokratiet. Både Kongen og regjeringa har vist at Björnsons ord lå dem på hjerte:

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem,
furet, værbitt over vandet
med de tusen hjem.
Elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor
og den såganatt som senker,
senker drømme på vår jord.

17. mai er alle nordmenns dag. Den er ikke bare for oss som er i landet, men den er den store dagen for nordmenn over hele verda. Derfor sender vi i dag vår hilsen til nordmenn i alle land, til utvanørerne i Amerika, til den som er i hær-, flåte- og flyvåpen i England og til våre sjømenn på alle hav. Vi vil i dag

"La Norge fylle vårt hjerte!
Hører du landets sang?
Lytt til en liten tone,
det er din egen klang!
Du er ikke lenger ensom,
når skodden trykker deg ned.
Seil vekk på sangen om Norge,
i den er vi alle med!

La Norge fylle vårt hjerte!
Dets hellige noderfavn,
stillehet og sommernetter,
det er vår lengselshavn!
La Norge fylle vårt hjerte!
I velde og makt og tross -
som seilene fyller av stormen,
det er seilas for oss!

Nordahl Grieg.